L'ESPRIT SUPÉRIEUR AU TONKIN
DÉPÔT LÉGAL

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 3049 MỖI SỐ: 0$03 NGÀY THỨ BA 11 DECEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1713

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Các làng và	6$00	3.00	1.50	0.50
Các công-sở	»	3.50	1.75	0.60
Sáu tháng	6$30	3.20	1.60	0.55
Ba tháng	6$30	3.20	1.60	0.55
Một tháng	6$60	3.30	1.65	0.60
Ngoại quốc	12$00	6.00	3.00	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. M. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion . . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ le ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái gương công-minh của pháp-luật

Gần đây ở tòa Thượng-thẩm có phát hiện vài cái án tham-lang: những người bị án lại chính là những người vẫn có quyền được xử án xưa nay, thân làm một vị phẩm-quan của triều-đình, một bậc cha mẹ của nhân-dân, mũ cao áo dài, lọng xanh đai tía là cái vinh qui chỉ mình được hưởng riêng, tiền trật tăng lương, phong thê ấm-tử là cái hi-vọng chỉ mình được có riêng, trong cái lúc còn miếng ăn trong tay, bệ-vệ ngồi giữa công-đường, kẻ hầu người hạ, kẻ dọ người vàng, thờ ra khỏi nói ra tiền, tưởng còn có khi nào đất lở trời nghiêng mà cái thân làm ông làm cha thiên-hạ này đến phải ghi tên vào sổ người có án tù nữa; chẳng những tự mình không bao giờ liệu trước có thể mà đến trăm ngàn kẻ khác cũng không ai bao giờ lại dám bao tưởng tới một bậc người như thế mà có lúc phải đeo cái án tù; theo cái tâm-lý của lũ dân đen mình thì ông quan có cái quyền lực vô hạn, cái thần thế gớm-ghê, muốn làm gì thì làm, cho sống được sống, bắt chết phải chết, muốn nói gì thì nói, nói ngược hay ngược, nói xuôi hay xuôi, làm cái phận dân hèn mình gặp được ông quan nào thanh liêm nhân-đức thì nhờ, gặp phải ông quan nào tàn ác tham-ô thì chịu, ức hiếp mấy cũng đành nuốt cay ngậm đắng, nạo khoét mấy cũng đành mơi mớ rác đa, trời cao đất dày, vô môn khả tố; đành rằng pháp-luật của nhà-nước đặt ra, đối với ô-lại tham-quan vẫn không có chút gì kiêng nể, mà dân kiện quan khác gì trứng chọi với đá, thấp cổ bé miệng, hỏ để đã mấy khi thân được nổi oan uổng mà tỏ được lẽ công bằng, cho nên đã là một ông quan thì dù có tội ác hà hiếp nhũng nhiễu đến thế nào, dù nhân-dân có tụ oán căm tức đến bao nhiêu, cũng không lo gì cái tội ác ấy lọt tới tai mắt trước pháp-đình, mà cái nỗi ta-oán căm tức của nhân-dân còn có chốn mình oan giải phẫn cho được. Dẻ dàu cái cán cân công chính của luật-pháp nó lại khác hẳn với tình thường, nó không cầu thân với quan, nó không bình vị gì quan, cái tội đáng tù thì không luận là dân hay là quan, nó cũng nhất định không dung thứ cho ai cả; lồng lộng lưới trời thưa mà chẳng lọt; trong những việc hiển-nhiên trước mắt đó, lũ dân đen mình may ra cũng có thể trông cậy vào công-lý được mà không đến nỗi phải kiếm khẩu kết thiệt, cứ chịu tốt một bề mặc-sức cho người toan-tước, cho người khi lăng; những kẻ có tật chắc phải giật mình, may ra cái thói tham những một ngày một bớt đi được dần dần, mà quan-kỷ có phần chỉnh-đốn được hơn trước vậy.

Kể cái án tham lang này trong luật-pháp vẫn đã có qui-định rõ-ràng, phàm đã là người làm quan ai là không đọc thuộc lòng, không ghi vào dạ, luật-pháp không phải là hư thiết thi có tội tất-nhiên bị tội, ai không phải lấy làm sợ-hãi mà tự biết đề phòng; nhưng thói thường người ta thấy lợi gần mà quên mất cái lo xa, ham cái khoái-lạc một lúc mà bỏ mất cái thân-danh một đời cũng có; dương cái lúc kẻ khấn chuyện này, người xin việc nọ, đỗ qui thức lạ muốn thử gì có thử nấy, tiền trăm bạc chục, muốn bao nhiêu có bấy nhiêu, tha hồ mà đặt mi-trạch lương-điền, tha-hồ mà sắm kiểu-thê diễm-thiếp, tha hồ mà lâu dài xe-ngựa, tha-hồ mà cầm tú cao-lương, cái rìu búa của công-lý còn ở tận đâu đâu, mà cái phong-lưu sung-sướng cho thân ta, cho nhà ta thật có một cái cơ-hội may-mắn lạ lùng không dành lòng ngảnh mặt được, lại lhêm chắc cậy vào một cái hộ-phù rất thần-diệu là cái thế-lực đồng tiền của mình, lẽ luật gì mà kiêm tiền lại chẳng phá vòng, miễn là hầu-bao ta nặng, tủ sắt ta đầy, ta có bà lão hoa-xòe ta, bà ấy đã có đủ trăm khôn ngàn khéo, lục tri thần-thông, bà ấy vào cửa sau ra cửa trước, xuất tư nhập sinh, giải phân bài nạn được cho ta khỏi gì, cái lòng chắc cậy đó sinh ra có một cái sức mạnh mạo hiểm như thường, luật nước cũng không kiêng mà phép vua cũng nọ sợ.

Nay có cái gương tày liếp như thế, làm cho những người có thói tham nhũng bừng con mắt dậy mà biết pháp-luật quả không sao trốn thoát được, cái thế-lực kim-tiền cũng không sao dùng đề ủng-hộ cái ác-danh của mình được, cái của mồ-hôi nước mắt của lũ dân đen không sao ăn cho ngon mà nuốt cho trôi được, cái phong-lưu sung-sướng cho thân mình cho nhà mình trong một lúc, ăn lắm của đẹp cũng nhàm, mĩ-trạch lương điền, kiều thê diễm-thiếp có làm gì mà cái tội-trạng mình bại lộ có ngày, tàng thân ô danh, thử hỏi tưởng cái cuộc tùng dục hành lạc trước kia, bù sao được với cái khổ nhục lúc này cho đáng. Nghĩ như vậy thì chắc ai cũng phải giữ quan-chấm, ghé quốc-pháp, làm dân thì tử-tại, xử sự thì công minh, không dám thì cái thủ-đoan đổi trắng thay đen, không dám dụng cái quyền lực nọ xương hút máu, một cái tệ tham-nhũng trong quan-trường mà trừ tuyệt được thì cái sinh-kế của nhân-dân mới mong tô-tức được, cái thiện-chính lương-pháp của nhà nước mới mong thi-hành vô tệ được, cái hạnh-phúc của dân ta biết là nhường nào mà cái công-dụng của pháp-luật đại-công chi-chính thật có tạo-phúc cho dân ta biết là nhường nào!

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 9 và 10 Décembre 1923

Việc nước Hoa-kỳ

Báo *Matin* có đăng tin rằng trong một bản tờ trình hàng năm về việc quân bị, đại tướng Pershing có khuyến nên cứ để binh ngạch là 150 00 người, chớ đừng hạ xuống 125 000 người. Đại-tướng lại xin lập một ngạch quân võ trong thời hòa bình.

Tại nghị-viện nước Đức

Nghị-viện bỏ 313 phiếu ấy toàn quyền cho tòa nói các Marx. Số phiếu phản đối chỉ có 18 phiếu mà thôi. Nghị-viện hoãn, chưa định bao giờ thì họi nghị.

Những nghị-viên đảng Công sản về phái Ledebour, và những nghị-viên về đảng Nông-phố ở Bavière, bỏ phiếu phản đối. Đảng Quốc-dân không bỏ phiếu. Những người làm hỏa xa có đến xem tại nghị-viện thống mạ các ông nghị-viên.

M. Schlitz về đảng Bình-dân, và M. Hergt về đảng Quốc-dân trúng cử chánh-ban và phó ban hội-đồng của các chánh đảng để giúp việc chánh-trị cho tòa nội-các.

Nghị-viện cho phép đem xử án năm người về đảng Công-sản, và một người về đảng Xã-hội tên là Hoffmann về tội phản quốc.

Một hội dân-quân ở nước Đức

Tại xứ Mecklembourg có phát giác được một hội dân-quân, có 12.000 hội-viên, mà các địa-chủ cấp tiền cho.

Việc trong hạt trú-binh

Các mỏ và các xưởng đều làm việc và số than thu được nhiều hơn trước. Từ ngày 1er décembre đến giờ, các mỏ và các xưởng sản được 11.551 tấn than thường, 5.93) tấn coke, 1 073 tấn lignite.

Các đại-biểu của các xưởng làm đồ dệt, các đồ chế bằng máy đã đến yết hội đồng Đồng-minh để xin kỳ giao-ước về việc lại cho thợ thuyền làm việc.

Chánh-phủ nước Đức không giả tiền trợ cấp cho bọn thất-nghiệp ở Duisbourg nữa.

Một vài phương-sách về việc chế-hạn sự xe có đi lại, việc tuần phòng các nơi hỏa-xa đi qua đường bộ hiện đã bãi đi..

Cựu đông cung nước Đức

Tòa án công-thẩm cải quyền sở hữu của cựu đông-cung về đất cải nhà của của cựu đông-cung tại ở Oels.

Nước Đức với cuộc bảo-cử nghị-viện nước Anh

Các bao nước Đức bình phẩm bậy ba về việc bảo-cử ở nước Anh mới rồi. Các báo ấy gắng sức làm cho người Đức tin rằng cuộc thất-bại của M. Baldwin thực là một cuộc thất bại lớn cho M. Poincaré.

Song báo *Gazette de Voss* có nói: Người Đức có ý thất vọng về cuộc bảo cử nước Anh. Báo ấy lại nói: nước Pháp vẫn vững vàng lắm, chánh-phủ trung-ương nước Đức vẫn phải điều-đình với các quan trú-binh, để cứu với cho hạt sông Rhur.

Việc nước Mexique

Quân lính của chánh-phủ và quân lính phản-nghịch đã giao-chiến một trận. Có điện-tín ở Washington đến nói rằng quân phản-nghịch đắc-thắng. Đại-tướng Plutarco Calles thống-đốc các đạo quân tuần tiễu.

Hi-sinh với khoa-học

Bác-sĩ Soret ở Hâvre lại bị cắt bàn tay phải. Bác-sĩ bị cắt lần này là lần thứ hai. Bác-sĩ bị đau vì quang-tuyến X.

Bệnh tinh công-trước d'Aoste

Tin Turin. — Bệnh tinh công-trước d'Aoste tắt nghẽn.

Quốc-dân thường-thức

Cách giữ cho chân cột khỏi mục

Những phương-pháp giữ cho chân cột chôn xuống đất khỏi mục thì nhiều lắm, nhưng xét ra thì có mấy cách sau này là thần diệu hơn cả:

A. — Người *Pháp* hay dùng cách này: Ngâm chân cột vào nước Sulfate de fer, để cho khô đi. Đoạn rồi lại tẩm vào nước Silicate de Soude.

Phương cách này thì chân cột như có một lần sơn phủ vậy, lâu ngày không mục.

B. — Người *Anh* hay dùng cách này: Chôn ngược cột, nghĩa là tìm thờ gỗ, đẵng ngọn cây chôn xuống đất, đẵng gốc cây thì cho lên trên.

C. — Người *Mỹ* hay dùng cách này: Khi đào hố chôn cột thì rắc một ít muối xuống, còn đất mà lèn chân cột cũng trộn lẫn muối vào, càng nhiều muối càng tốt.

Thuốc đánh đồ đồng, đồ thau và những đồ mạ vàng

Khi những đồ đồng mà là những cây-đèn, cây-nến, có dây dầu mỡ nến sáp, thì trước hết phải hòa một ít Potasse vào nước nóng, mà rửa cho sạch đi đã, rửa xong thì phải để cho thật khô.

Bấy giờ mới lấy một miếng vải thấm vào thuốc sau này mà bôi:

Carbonate de soude. . . .	7 grammes
Blanc d'Espagne.	15 —
Alcool à 85°.	50 —
Eau.	125 —

Bôi xong để cho thuốc se đi đã, bấy giờ mới lấy một miếng để rạ mà đánh, chỗ nào lõi lõm thì phải dùng một cái bàn chải mềm mà đánh thì hơn.

B. M.

Tin Trung-hoa

Ngày 1er Décembre 1923

Ba đạo quân Trần-quỳnh-Minh sang đánh Quảng-châu bị thua

Trần-quỳnh-Minh chia quân làm ba đạo sang đánh Quảng-châu, bị liện-quân đón đánh, thua phải lui về

Lâm-Hồ sai mưu đánh úp Tòng-hóa

Lâm-Hồ sai Vương-đình-Hoa đem 2000 quân đi qua Long-môn sang đánh úp Tòng-hóa, bị quân Diền-tinh chống giữ, đánh nhau 6 giờ đồng-hồ, Vương lại kéo quân lui.

Trần-quỳnh-Minh lại muốn lợi dụng quân Thổ-phỉ

Trần-quỳnh-Minh lại muốn lợi dụng quân Thổ-phỉ để quấy nhiễu Bắc-giang, nghe đâu đã sai phái-viên đi cổ động.

Ngày 3 Décembre 1923

Tin Bắc-kinh

Mai-quang-Đạt làm tài-chính bộ-trưởng.

Dương-khôn-Như bị bắt

Có tin đồn rằng Dương-khôn-Như bị bắt ở Chương-mộc-đầu.

Việc bảo-hộ thiết-lộ

Nội-các khai nghị, xác định việc bảo-hộ thiết-lộ, giao cho giao-thông bộ quản lĩnh, phái hai quân đoàn chuyên coi việc tiễu-phỉ, và chi thêm kinh-phí mỗi tháng là 15.000 đồng.

Người Nhật-bản đối với việc bảo-hộ thiết-lộ

Công-sứ Nhật có ý không muốn cho chánh-phủ Trung-hoa tự nhận việc bảo-hộ thiết-lộ, nhưng chưa để xướng ra, còn đợi xem chánh-phủ Trung-hoa khôi biện phương-pháp thế nào.

Tào-Côn triện Cao-ân-Hồng và Tôn-đan-Lâm về kinh

Ngô-bội Phu đánh giây thép cho Tào Côn, cử Cao-ân-Hồng và Tôn-đan-Lâm dùng làm việc lớn được; Tào đánh giây thép triện hai người ấy về kinh.

Việc thương khách Trung-hoa bị hại ở Nhật

Cố-duy-Quân đối với Công-sứ Nhật đã khởi việc thương khách Trung-hoa bị hại ở Nhật, xin chánh-phủ Nhật trừng-trị quân hung-đồ và bồi thường án mạng cho.

Uông-vinh-Bảo đi sứ Nhật-bản

Tào-Côn cử Uông-vinh-Bảo đi sứ Nhật-bản, quốc thư đã giao cho Uông nhưng sứ-bộ hành kỳ còn chưa định.

Việc Kim-phật-lang

Tài-chánh bộ và ngoại-giao bộ phải bộ viện nói với Cao-lăng Uất xin hội-đồng Nội-các khai nghị việc kim phật lang.

Giáo-sĩ nước Mỹ bị thổ-phỉ bắt

Giáo-sĩ Mỹ bị quân thổ-phỉ Tương-hồ bắt đi mất. Công-sứ Mỹ đề nghị xin chánh-phủ Trung-hoa hết sức liệu-lý.

Công-sứ các nước đối với phi đoàn ở Trực-lệ

Công-sứ các nước thấy phi đoàn tung nhiễu, mà quân-đoàn ở Trực-lệ không dùng binh lực tiễu trừ, rút lấy làm không bằng lòng, đề hỏi nghị muốn xin chánh-phủ Trung-hoa cho các nước hội binh tiễu phỉ.

Liên-quân đánh Chương-mộc-đầu và Bác-la

Liên-quân thắng trận ở Đông-giang đã khôi phục được Thạch-than và Thạch-long hiện đã sai Phạm-thạch-Sinh đi đánh Chương-mộc-đầu, Dương-bi-Mân đánh Bác-la.

Quân Dự chương sang trợ chiến

Phàn-chung Tú (Dự quân Tổng-tư lệnh) đem quân Dự-chương sang Việt đông trợ chiến, hiện đã phụng mệnh soái phủ kéo quân đội sang Đông-giang hội chiến.

Tin Tôn-Văn

Tôn-Văn lại sắp sửa sang Thạch-long để tưởng-lệ tướng-sĩ và trù hoạch quân-cơ.

NHÀN ĐÀM

Tại sao mà vỗ tay ?

Ông Mỗ mới được phẩm-hàm, nghe đâu ông được hàn-lâm gì đấy. Các bạn đồng liêu đình đặt tiệc mừng ông. Ông nhận lời bèn đi tau ngay một cái *đít-cua*, để khi họ đọc lời chúc mừng thì mình đáp lại cho trọng sự thể. Một hôm ông dùng trên gác, tay cầm mặt nhìn mãnh giấy, đọc :

Bi nhân là kẻ vô hạnh.... ấy chết quên, *vô tài chớ lại vô hạnh*, ở tiệc mà đọc lầm thế này thì họ cười cho mục mà. *Nay được chút phẩm hàm*... khỉ chưa! cái lão ấy làm giáp mình lại vỗ mình thế nầy, phẩm hàm là rửa mình chết à. À à không phải, lão ta viết lâu, chữ phẩm-hàm đấy, để bảo viết cho mình thì viết cho rành mạch lại cứ viết lâu, khó đọc chết lên thế nầy. *Nay được các ngài là đồng đẳng*... à quên, đồng, đồng liêu, tí nữa lại hóa ra đẳng gì... đặt tiệc mừng tôi lấy làm cảm ơn lắm.

Ông vừa đọc đứt thì bỗng nghe có tiếng vỗ tay. Ông lấy làm lạ, trông sang vườn nhà bên cạnh, thấy mấy anh chị làm vườn đương vỗ tay đôm đốp. Ông lấy làm lạ hỏi :

Các người cũng nghe ta đọc *đít-cua* à ?

— Thưa ông, không.

— Thế làm sao mà vỗ tay ?

— Đó là chúng tôi đuổi con quạ nó kêu đấy a.

Phan-Sơn.

Hội-đồng Chính-phủ

Bài diễn-văn của quan Toàn-quyền Merlin

(Tiếp theo)

Đoạn quan Toàn-quyền thuật lại những thiện quả đã gây được trong công cuộc khai-hóa của nước Pháp ở xứ này. Nhờ về nước Pháp, xứ Đông-pháp đã được hưởng cuộc bình yên. Nước Pháp bảo-hộ cho xứ Đông-pháp được chắc-chắn, không còn phải lo ngại chi về các nước lân-bang đem tâm khuy-du nữa. Từ tài-sản đến tính mệnh của nhân-dân đều được yên ổn, mà luật pháp rất công bằng đối với cả mọi người, không còn phân biệt thứ đẳng, chủng-loại gì cả.

Nước Pháp mở mang các hải-cảng như Sài-gòn, Hải-phòng, làm được 37.000 kilomètres đường bộ, 2.655 kilomètres đường hỏa-xa. Từ thời quan Albert Sarraut trở đi, nước Pháp lại khuếch-trương việc y-tế và việc giáo-dục nhiều lắm.

Công việc đã làm xong rất là vĩ-đại, nhưng công việc sẽ làm cũng lại còn nhiều. Hải-cảng Sài-gòn và Hải-phòng còn phải làm nhiều công-trình. Khi nào có đường hỏa xa đi sang Ai-lao, thời hải-cảng Vinh và Tourane cũng sẽ phải mở-mang. Đường hỏa-xa Đông-pháp-trường thiết-lộ sẽ phải trù-tính làm xong cho hạ xứ thông đồng như một. Lại phải làm đường hỏa-xa từ Tân-ấp đến Takhet để mở cửa giao-thông cho nước Ai-lao.

Sài-gòn sau này phải có hỏa-xa nối với Pnom Penh, Battambang, và Sisophon cho đến đường cương giới Xiêm-la.

Nhưng việc phải ra công làm chóng xong ngày nay, là việc dẫn-thủy nhập điền ở Bắc-kỳ, khiến cho ruộng nương cày cấy nhiều lên. thì nhân-dân sẽ được thêm giàu có. Việc dẫn thủy nhập điền ở Nam-kỳ đã thành-công, ở Bắc-kỳ và ở Trung-kỳ cũng bắt đầu làm; vậy phải theo đuổi luôn cho chóng tới mục-đích. Ở Cao-mên một ngày kia cũng phải lo đến việc ấy.

Ngoài các việc ấy, còn hai việc nữa quan thượng-thư Albert Sarraut rất lấy làm lưu-tâm, là sự mở-mang việc y-tế, và sự mở mang việc giáo-dục. Cứ kể ra ở Đông-pháp này nước Pháp đã đặng công mở-mang việc y-tế nhiều lắm. Các thành-phố lớp, các nơi quan trọng đều có nhà-thương, chỗ khám-bệnh tổ-chức rất là hoàn-toàn, song cái số nhà chữa bệnh ở các tỉnh hiện chưa có được là bao. Quan Toàn-quyền nói ngài cũng biết rằng thực-hành việc ấy cũng khó lắm, nào là phải lo kén cho đủ thầy thuốc, nào là tiền chi-tiêu cũng phải cần dùng nhiều hơn, song dầu thế nào cũng không nên ngần ngại, vì chánh-phủ phải bảo-hộ sự vệ-sinh cho nhân-dân bản-xứ. Vậy quan Toàn quyền khuyên quan Thống-đốc, các quan Thống-sứ nên hết sức lưu tâm về việc y-tế cho bản-xứ.

Việc y-tế thì làm cho nhân-dân tăng số lên và mạnh khỏe hơn, nhưng lại còn phải mở-mang việc giáo-dục, cho cái trình-độ trí-thức và đạo-đức của nhân-dân cũng tăng lên lần nữa.

Cái công cuộc giáo dục nhà-nước mở mang ở đây đã nhiều lắm. Song, có lẽ vì nhà-nước việt-thành về sự tổ-chức việc học Cao-đẳng cho được hoàn-toàn, nên việc học Sơ-đẳng xem chừng nhà-nước có ý sao những chưa mở mang được hết sức. Vậy thế mà rất nên Sơ-đẳng giáo-dục là cái cơ sở cốt tử, nếu chỉ chú ý về việc học Cao-đẳng, mà bỏ bê việc học Sơ-đẳng, thì có lẽ đó là một cái có hại cho [illegible]

Toàn-quyền khuyến các quan thủ-hiến nên lưu-tâm về việc mở trường Sơ-đẳng cho thật nhiều. Muốn mở cho thật nhiều trường Sơ-đẳng tất phải cần đến nhiều thầy giáo, và chi tiêu tốn kém nhiều hơn. Về việc đào tạo các thầy, thời nên mở nhiều trường Sư-phạm. Còn như các phí khoản, giá thử số tiền chi tiêu về việc học Cao-đẳng và việc học Sơ-đẳng, nay đem phân phát lại một cách phải chăng hơn thì có lẽ cũng có thêm được ít nhiều lắm mà mở mang thêm việc học Sơ-đẳng như vậy thì đào tạo được một số khá khá thường-lưu trí-thức mà lại luyện tập được thực nhiều những tay thợ thuyền giỏi nữa, nghĩa là vẫn mở mang việc học thêm ra, nhưng mở mang về chiều ngang hơn là về chiều dọc.

Sau quan Toàn-quyền nói đến cải chánh-sách sau này thì ngài nói : Các ngài xem đó thì bổ công việc làm được rồi đã nhiều, nhưng công việc phải làm cũng nhiều lắm. Muốn cho làm được công-việc còn lại thì một là nên tài-chánh phải giữ gìn cho được chắc-chắn rộng rãi, công việc xếp đặt cho có thứ tự, cho có mục-đích nhất định chớ có rời rác tản mát. Quan Albert-Sarraut đã ấn-định những công việc nên làm, ngài xem xét thực là sáng suốt. Nhưng khi quan Sarraut định cải chương-trình ấy, thì ngài có ý trông cậy vào việc mộ thải ở mẫu-quốc, nhưng cứ như cái hiện tình tài chánh của nước Pháp ngày nay, thì Đông-pháp ta phải nên tính như mọi việc đều chỉ trông vào tài-chánh của mình mà thôi, mới được. May thay Đông-pháp cũng có thể tự liệu được các khoản chi tiêu. Song Mẫu-quốc phải để cho thuộc-địa được chi dụng tất cả số tài sản sở hữu của mình mới được. Như năm nay thốt nhiên cái số tiền của Đông-pháp phải chịu đỡ về khoản quân bị cho thương-cuộc phải tăng lên. Số tiền ấy về năm 1922, Đông-pháp phải chịu là 13 triệu, đến năm 1923 tăng lên 18 triệu, đến năm 1924 lại tăng lên làm 20 triệu, thành ra trong hai năm giới phải tăng hơn lên 7 triệu. Cả các số chi-tiêu về việc binh vụ phần Đông-pháp phải chịu tính ra có tới 9 triệu đồng, theo giá bạc định trong sổ chi tiêu, 1 đồng là 6 quan, thì có tới 54 triệu quan. Trong các thuộc-địa không thuộc-địa nào phải chịu về các khoản quân bị nhiều như thế ; đến như Algérie là một xứ mà Mẫu-quốc phải chi-tiêu về việc quân bị nhiều hơn ở Đông-pháp ta, thế mà cũng không phải chịu một số phí tổn to như vậy. Ta nên mong rằng từ nay về sau chánh-phủ Mẫu-quốc sẽ để cho Đông-pháp được chi dụng cả các số tiền tài sở hữu của ta, thì ta mới có đủ tài lực mà gánh vác cái chức vụ nặng nề của Mẫu-quốc ủy cho ta dựng làm Mẫu-quốc thứ hai ở cõi Viễn-đông này vậy.

(Còn nữa) N. T. C.

Tin Nam-kỳ

SAIGON

Xe lửa đè chết người

Ngày 2 décembre hồi 8 giờ tối xe lửa nhỏ lại đè chết một người, nguyên người tài xế xe lửa tên là Giau, trông thấy một người Khách (tên là Chung-Ngọc 18 tuổi) mặc áo trắng đi trên đường sắt, đã giục còi mấy lượt và đã hãm máy xe đi chậm lại. Sau thấy người Khách đã đi tránh ra một bên, người tài xế lại mở máy chạy mau. Khi xe chạy đến cách độ hai thước, người Khách bỗng đứng sững ở trên đường sắt, người tài xế với tên đốt mấy vội vàng hết sức hãm máy lại, mà không kịp, chỉ nghe xe lắc một cái thì người Khách đã chết rồi.

Đến khi xe dừng lại được, người soát vé, người đốt máy và người tại xế nhảy xuống đất xem, thì thấy hình trạng thật là ghê ghớm : mình bị toa nghiến đứt làm đôi, chỉ còn có một lý thịt dính hai khúc lại và máu chảy lai láng.

Người soát vé sai khiêng xác người Khách để bên đường, còn người tài xế lập tức đi trình sở cảnh-sát, rồi dẫn quan Phó-cẩm đến.

Khi xe lửa chạy rồi, ông Phó cẩm hỏi người *chef gare*, thì người ấy khai rằng đương bận bán vé, cho nên không biết gì cả. Hỏi người đốt máy và người tài xế thì mới biết rằng việc xảy đến đó là tại tên Chung-Ngọc và nhiều người làm chứng cũng đều nói như thế cả.

Vừa đúng 9 giờ tối thì xe chở xác đem đến nơi.

Xác người Khách bọc chiếu kỹ lưỡng rồi chở về nhà xác.

NHỮNG CÁCH BÁO TIN NHANH CHÓNG trước khi có điện-báo

Trước khi có điện-báo, người ta đã có cách báo tin nhanh chóng hơn là gửi thư. Trong những khi có việc quan-trọng, người ta đốt lửa trên các ngọn núi để báo tin. Nhiều khi đông mấy ngọn đuốc, người ta đốt lần lượt, ngọn thì đốt, chóng, chầy để tỏ hiệu cho nhau biết được. Một nhà làm sách trong năm 150 trước kỷ-nguyên Thiên-chúa tên là Polybe có thuật lại một cách báo tin cực tài tình. Cách ấy như sau này : Trên các dải cao, có đặt mỗi nơi một cái thùng tròn giống nhau, thùng nào cũng có chứa ra làm nhiều ngăn mà mỗi ngăn định trước nghĩa là thế nào.

Thùng chứa sẵn đầy nước. Mỗi khi có hiệu lửa, thì mở vòi thùng cho nước chảy bớt đi, đến khi hiệu lửa tắt, nước dừng lại ở ngăn nào, cứ chiếu nghĩa cái ngăn ra thì rõ ý. Bởi nọ thông tin dân cho đối kia như thế, là tin có thể đem đi xa vô cùng tận.

Người Gaulais ở Orléans muốn báo tin cấp đến Auvergne, thì đặt người đứng chực sẵn trên đường từ Orléans đến Auvergne, các điểm cách nhau một quãng ngắn cho có thể nghe được tiếng nhau, mỗi khi có tin gì muốn báo đi, thì người đứng điểm đầu nói lên thế nào, người điểm sau cứ thế mà truyền đi, dần dần cho đến cuối cùng thì thôi.

Ấy khi vua Louis XIV giáng sinh cũng dùng cách ấy để báo tin mừng từ Saint Germain đến Paris.

Nhưng các cách báo tin bằng hiệu, có thể muốn báo tin gì cũng được, kẻ ra mới hết đầu từ thời ông Chappe. Ngày 22 mars 1792, ông trần-thuyết cải phương pháp của ông tại Quốc-ước nghị-hội. Trong cái cách ấy trên mỗi cái đòi có đặt một ngọn thập, trên thập lại có một cái cột gỗ cao 14 pieds. Cột có ba mảnh gỗ có thể dùng để ra 196 cái hiệu khác nhau. Trong năm 1844, ở nước Pháp có 534 cái tháp như thế, có thể báo tin được một đường dài 5 ngàn kilomètres. Từ Toulon đến Paris cách nhau 84 kilomètres báo tin mất 15 phút thì tới nơi.

Hội-chợ Hà-nội

Trước khi Hội-chợ tân cục, ta cũng theo cái lệ thường-niên mà tổng thuật lại mấy lời về cuộc Hội-chợ lần thứ năm này là thế nào.

Không kể những người đã đến xem Hội-chợ, chẳng cần nói thì những người ở xa cũng đoán biết rằng trường Hội-chợ mỗi năm mở thêm rộng ra, và số người đem hàng đến bán cũng mỗi ngày một thêm mãi. Cái số người có hàng bày tại Hội-chợ sang năm chắc còn thêm lên nhiều mà trường Hội-chợ có lẽ sau này không đủ chỗ nữa.

Kể các xứ trong cõi Đông-dương đến dự Hội-chợ thì Bắc-kỳ bao giờ cũng đứng đầu, tuy rằng bao giờ nghề nông cũng phải lấy làm gốc, song về đường công-nghệ thì trường không xứ nào sánh kịp. Bởi vậy ta tưởng không cần phải kể hết ra, đây như mọi năm nữa mà chỉ nói qua mấy gian hàng người mình nên chú ý nhất mà thôi.

Người đi xem khi mới bước chân vào cửa Hội-chợ thấy ngay ở đầu bên tay trái một gian hàng mà có lẽ không ai chú-ý đến vì nó không có những đồ vui mắt như các gian khác, vậy mà các nông-gia nên để ý đến nhất, là gian bày các thứ thóc gạo của công-ty máy rượu ở Hanoi. Ký-giả nhắc đến thóc gạo là vì nó có một cái lợi to cho nghề nông nước mình. Các thứ thóc gạo bày ở đó được những hạt trắng, mẹp là tại công-ty biết dùng máy mà lựa chọn được thóc giống tốt. Cái trọng-lượng của thóc giống càng cao bao nhiêu, cái sức mọc mầm của thóc giống càng mạnh bấy nhiêu thì mùa màng lại càng tốt bấy nhiêu. Công-ty ấy đã thí nghiệm ngay những giống đã cấy được ở Vĩnh-yên thì biết. Như trước khi lựa chọn thì trong một trăm phần đem trồng được có 65 phần mà sau khi lựa chọn thì trong trăm phần đem trồng được có 92 phần. Như vậy thì biết hạt giống cần phải kén thứ tốt là thế nào. Công-ty ấy sở dĩ chọn được những thóc giống tốt là vì có chế ra được một cái máy chia làm nhiều bộ phận, chỗ rửa thóc, chỗ chia ra từng thứ tốt xấu, các thứ thóc ấy có bày cả ở trong gian hàng và cả cái ảnh chụp máy ấy cũng treo ở đó, ai muốn xem máy thì cứ đến hỏi chủ nhân sẽ cho người giảng nghĩa kỹ càng.

Các gian khác thì đại khái cũng như mọi năm, đáng kể nhất là khu của tỉnh Sơn-tây làm được nhiều thứ quạt, tranh vẽ sơn-thủy bằng tre, cũng là những dép Nhật, dù Nhật là thứ các bà đàm qui quốc đang dùng theo *mode* bây giờ. Người mình mà tinh-xảo về mấy nghề này, tranh được mối lợi con con của người Nhật thì cũng chẳng đáng mừng lắm ru ? Kế tiếp với khu Sơn-tây thì đến khu của Nam-định, năm nay cũng biệt lập riêng một sở mà không bày giữ rắc như mọi năm, đồ dùng, đồ sứ, đồ thêu chẳng thiếu mẫu nào, nhưng một kỹ-nghệ mới nhất của tỉnh Nam là những đồ dăng ten (dentelle) của xưởng ông nghị-viên Vũ-ngọc-Đĩnh mới mở ít lâu nay tại làng Trung-lao (Nam-định) có nhiều thứ được các bà dâm xành *dăng-ten* ngợi khen lắm. Nhưng tiếc rằng trong những lúc giá bạc cao như bây giờ thì những hàng *đăng-ten* là hàng xuất-cảng nhiều nhất khó bán chạy được.

Bên cạnh khu Nam-định là tỉnh Hà-đông năm nay chiếm cả dãy nhà cũ của tỉnh Vân-nam, so với các tỉnh Bắc-kỳ thì nay là một tỉnh công-nghệ thịnh nhất : đồ gụ, đồ đồng, đồ tuếc, đồ khảm đồ thêu, đồ sứ, đồi mồi, v. v. chẳng thiếu thứ gì, và một thứ kỹ-nghệ mới nửa rất nên kể là những đồ làm bằng sừng coi nhã lắm.

Một thứ hàng nữa của ta đang cạnh tranh được với hàng Nhật mà rất nên kể là các đồ đồng đúc như các thứ tượng, các giống vật, các đồ bày như đỉnh, đèn, văn văn của hiệu Hoàng-xuân-Lan ở phố hàng Quạt năm nay có bày riêng hẳn một gian ở khu D. số 8. Hiệu này có độ bày đủ mọi nơi, vừa ở Hội-chợ vừa ở nhà đấu-xảo Hội-chợ, vừa ở đấu-xảo hội Khai-trí. Cái gian hàng của M. Hoàng xuân-Lan bày tại Hội-chợ không biết bao nhiêu là đồ đồng mà kể. Một người Ấng-lê vào xem vừa rồi đã phải ngạc nhiên mà kêu lên rằng : Ai ngờ người Nam mà nay lại tranh đua được cả với người Nhật trong nghề đúc đồng nhỉ ? Ngạc nhiên là phải, vì mới mấy năm trước nghề này duy chỉ có người Nhật biết mà thôi, mà khi M. Hoàng-xuân Lan mới bắt đầu làm nghề này thì lò đúc cũng chỉ lơ thơ được mấy thứ, mấy cái tượng con, giãm bảy cái lọ thế mà đến nay đã thành ra một đại hàng hiệu thì cũng nên mừng cho cái nghề mới này thật.

Còn một kỹ-nghệ nữa mới thấy nhóm lên là nghề làm *raquette* để đánh cầu *tennis* của hiệu Việt-Long ở Vĩnh-yên, có bày mấy thứ làm mẫu ở Hội-chợ. Những *raquette* làm bằng song, giá bán chắc là phải kém những *raquette* làm ở Tây nhiều. Đương lúc trong nước chuộng thể-thao và nhất là hạm đánh *tennis* mà có người chế ra đồ đánh *tennis* thì chẳng nên mừng lắm ru ?

(Còn nữa)

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tri-Quyên nữ-sĩ

Thơ

MCCLXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vẫn tôn-nghiêm đạo vẫn sùng
Muôn dặm đế-đô non nước cũ,
Một tòa sư-biểu khói hương chung.
Tố-vương đức lớn vang trời Á,
Lý thánh công cao chất nội Nùng.
Nọ gác Khuê-văn bia Tiến-sĩ,
Cung tường ai đó đứng người trông

Ngô-phương-Trí
Tòa Bắc-tỉ, Hanoi

MCCLXXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Quốc-tự nhà nho thử đứng trông.
Đạo cả thành hiền cung điện Việt,
Danh thơm anh tuấn nước non Hồng
Lý Lê công-đức còn nguyên thế,
Nam Bắc nhân-dân có nhớ không ?
Cuộc thế đổi thay đành đã vậy,
Một nền đạo-lý có vun giồng.

Tô-T.-Tang
Làng Ô-mễ, Thái-bình

MCCLXXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Hồn nước non này, miếu Giám chung.
Hương khói xuân thu tôn Khổng-đạo.
Bảng bia khoa-giáp giữ nho-phong.
Bốn mùa cỏ-thụ nêu thi-lệ,
Hai giải hành-lan nếp đỉnh chung.
Cảnh đẩy người đây lòng bát ngát,
Ai ơi đấu vết giống Tiên Rồng.

Tô văn Huyến
Làng Ô-mễ, Thái-bình

Cải chính

Bài thơ số MCCLXXXIII đăng trong số báo hôm qua có câu *Trần trọng nhà ai người mắn cảnh*, chữ « *nhà* » sếp lầm ra chữ « như » Vậy nay cải chính cho đúng.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 19 độ
15 giờ 21 độ

Giá bạc.—Kể từ ngày 11 Décembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 0 f. 40

Thị giá quốc-trái. *Ngày 11 décembre 1923* : 3 % 55 30. — 4 % 1917 58,35. — 4 % 1918 58,15. — 5 % 1915-1916 70,2 . — 5 % 1920 85,85. — 6 % 192 83.

Quan Toàn-quyền tiếp các ông đại-biểu các xứ. — Ngày hôm nay quan Toàn-quyền có tiếp các ông đại-biểu các xứ đến thương thuyết với ngài về những vấn-đề ích chung và thỉnh-cầu mấy khoản.

Hội Bảo-anh. — Cuộc sổ số lấy đồ mở tại trường Nữ sư-phạm và trường Nữ lưu-học-sinh ngày chủ-nhật vừa rồi giúp cho hội Bảo-anh được là 47 p 7o.

Bản hội xin cảm tạ bà Đốc, các viên-chức và tất cả các cô học-sinh.

Hội Bảo-anh lai cảo.

Một cuộc diễn-thuyết tại hội Khai-trí. — Ngày thứ bảy 15 décembre 1923, đúng 9 giờ tối, Hội Khai-trí sẽ mở cuộc diễn-thuyết cho các hội-viên đến nghe.

Quan Cai-trị René Crayssac (biệt-hiệu là Một giảng) sẽ diễn bằng tiếng Pháp về vấn-đề : « *La Plume et le Pinceau* » (bút sắt và bút lông). Ông Phạm Quỳnh lược dịch ra quốc-ngữ.

Tòa án Trừng-trị. — Vì việc mua bán trẻ con sở bao hôm qua nói không được rõ. Nay nói lại cho đúng sự tuật. Số là Ng-thị Dần tức tại Bốn có một đứa con gái, nhân chồng ốm chết ở nhà thương không có tiền lồng táng có làm văn-tự bán cho vợ chồng Trần-ngọc-Lan ở phố Riquier. Ng-thị-Hai là vợ Trần-ngọc-Lan ác nghiệp có tiếng xưa nay vẫn thường đánh đập đứa bé fy rất tàn nhẫn. Một hôm không rõ vì tội gì, thị fy đánh đứa bé một trận rất đau, rồi lại đem nhốt vào trong cái hòm bắt nhịn đói không cho ăn uống gì cả. Sau có người tố-giác sở Cẩm đến khám bắt được, hỏi thì khai ngay là mua đứa bé fy có văn-tự nên mới rõ việc mua bán trẻ con. Tòa xét xong tuyên án phạt vợ chồng Trần-ngọc-Lan và Ng-thị-Dần tức Bốn mỗi tên 1 năm tù, nhưng cho Thị Bốn là tên bán con được hưởng án treo, vì bất đắc dĩ chồng chết không có tiền làm ma mới phải bán con.

Đường mắc nghẽn. — Quan công-sứ Thái-nguyên bá cáo rằng kể từ ngày 15 décembre trở đi, đường Thái-nguyên lên chợ Chu vì chữa hai cái cầu ở kilomètre 35 và 40 cho nên các xe cộ không đi lại được. Ngày nào đường sá giao-thông như thường thì sẽ có giấy yết sau.

Xe ô-tô chở thư-từ và hành khách thì trong khi chữa cầu cũng chạy nhưng đến những chỗ chữa thì phải thay sang xe khác.

HỘI-CHỢ MỞ RỒI
NÊN ĐẾN MÀ XEM

Việc cứu giúp các miền bị lụt. Hội-đồng trị sự lại vừa nhận được một cái mandat 144 p.00 của quan tỉnh Quảng-bình để có lòng nhiệt thành quyên trong hàng tỉnh gửi ra cứu giúp các miền bị lụt tại xứ Bắc-kỳ. Quý-hóa thay lấm lòng đoàn thể của các quan ; thiệt là một cái gương qui báu.

Hội-đồng chúng tôi xin thay mặt các đồng bị lụt mà cảm ơn các ngài đã có lòng nhiệt-thành giúp việc công ích.

Hội-đồng trị-sự lai cảo.

Tòa án Đại-hình. — Hôm qua và hôm nay tòa án Đại-hình xử việc sau này :

Ngày tháng giêng và tháng hai năm 1923, chánh hương-hội làng An-trạch (Nam-định) là Vũ-hữu-Tài đã biết ở nhà lên Ng-văn-Nhuận, Trần-văn-Phan và Bùi-văn-Thiệp thường có nhiều người hội họp bí mật với nhau để làm sự gì không rõ, mà sổ sách về hội bí-mật fy thì giữ rất cẩn thận không thể nào biết được. Hôm 17 tháng hai lên báo quan huyện Hải-hậu thì quan huyện phái lính cơ và chánh lồng, lý trưởng sở tại chứng chánh hương-hội, đến khám bắt. Hôm 18 những người huyện phái đến nhà lên Ng-văn-Nhuận thì thấy đông người tụ họp mà hiệu nhận được mặt tên Ng-văn-Nhuận, Trần-văn-Phan, Đinh-văn-Ước, Nguyễn-văn-Giản, Nguyễn-văn-Thiệp, Đinh-văn-Khe, Trần-văn-Lược, Phạm-văn-Trác, Phạm-v-Duyệt, Ng-v-Khán, Bùi-v-Ngọc, Bùi-v-Mai, Đỗ-v-Nhiên, Trần-v-Rang, Ng-v-Các và Ng-v-Nghiêm đều là người làng An-trạch cả. Bấy giờ tên Ng-v-Nhuận vớ ngay con dao xông vào chánh hương hội chém phải nhiều nhát. Còn những tên khác cầm dao, cầm gậy và cầm dùi đục vừa chống cự lý trưởng chánh tổng và lính cơ, vừa trỉ hô lên thì thấy những tên Bùi-Thế, Bùi-đình-Khoát, Trần-văn-Tuất, Phạm-Thoan, Phạm-Tựu, Đinh-Thang, Trần-Tị, Đinh-v-Ruật, Bùi-v-Luận, Bùi-Gián, Ng-v-Thừa, Ng-Văn, Đinh-v-Thụ, Đinh-v-Dang, Đoàn-v-Tỷ, Trần-v-Dang, Ng-v-Thao, Phạm-v-Thanh, Đinh văn-Thọ, Ng-v-Tuy và Đoàn-văn-Phúc cầm gậy cầm dao và xồng đập xông vào huyện phải đánh lấy đoàn đi.

Những huyện phải thấy nguy cấp lắm thì phải trỉ hô làng nước đến cứu. Bấy giờ tên Ng-văn-Nhuận, Trần-văn-Phan, Đinh-văn-Ước, Ng-v-Giản, Trần-văn-Lược, Trần-v-Rang, Trần-văn Duyệt, Phạm-văn-Trúc, Ng-văn-Thiệp, Đinh-văn Khe, Bùi-văn-Ngọc, và Bùi-văn-Mai quay lại đánh huyện phải và những người đến cứu, phải ba người bị thương tên là Vũ-hữu-Rung, Vũ-hữu-Ích và Vũ-hữu-Luận, rồi phá đồ đạc, giỡ nhà xuống, đốt đống dạ lên và cho là đến ăn cướp. Trời và lấy đòn ông khiêng những người bị thương lên huyện trình. Tên Đinh-văn-Ước đầu đi, mà khi đi dường tên Trần-văn-Phan và Trần-văn-Lược lại còn đánh người bị thương tên là Vũ-hữu-Rung mỉi, đau quá nên chết ở nhà thương Nam-định.

Những người bị chúng đánh đều phải hơn hay non 20 ngày không làm được việc gì cả.

Nguyên việc này phải xét tại tòa án Đại-hình là vì có một tên can phạm là Đinh-văn-Ước, lính sen đầm Annam hiện tại chức.

Những tên can phạm chưa can án lần nào.

Rạp chớp bóng
FAMILY-CINEMA
Chương trình từ thứ bảy đến thứ ba
11 décembre 1923
LE FILS DE TARZAN
10e et 11e Episodes

Việt-Nam Thanh-niên hội. — Hôm chủ-nhật mới rồi, nhờ có hảo-tâm của ông Grawitz là chánh-hội-trưởng phòng Thương-mại và ông Nervo là nghị-viên Hội-chợ, nên hội V. N. T. N. đi xem Hội-chợ Hanoi đã được nhiều lợi-lắm. Ông Criand là phó-ủy-viên Hội chợ đã vui lòng dẫn thiếu-niên hội đi xem các gian hàng chính, hoặc ông chủ, hoặc ông quyền-chủ những gian hàng có mặt tại đấy để giảng-nghĩa và làm thí nghiệm cho thiếu-niên ta nghe và coi. Thiếu-niên ta xem nhiều nơi lấy làm lý-thú lắm, như ở gian hàng sở Mayđiện thì ông Baud chủ gian đó, đã giảng-giải cho rất kỹ-càng ; ở gian hàng hội Oxygène và Acétylène thì thiếu-niên được xem thí-nghiệm nối hai miếng sắt làm một, kết quả hoàn-toàn ; lắm ở những gian của các nhà Descours et Cabaud, Pommeraye, Sindex, Procédé Fil, cũng đều có ích cả. Nhiều thứ kỹ-nghệ bản-xứ ở các gian hàng Hà-nội, Hà-đông, Sơn-tây, Nam-định, Nam-kỳ, Trung-kỳ, Cao-miên, v. v., cũng có nhiều điều bổ-ích thực-hành đáng chú ý đến. Mong rằng những điều đó làm hướng-đạo cho phần nhiều thiếu-niên Việt-Nam về đường công-thương kỹ-nghệ để biết đem cái học-thức chuyên-môn của Đại-pháp đã rộng lượng báo cho mà làm ích nước lợi dân, chớ không chỉ mơ-màng về lối sĩ-hoạn thôi. Sau sẽ có một bài kỹ-thuật kỹ-càng về việc du-quan này, đăng trong Việt-Nam Thanh-niên tạp-chí.

H. V. N. T. N. lai cảo.

ĐỐ ĐỒNG MỸ-THUẬT

Các ngài đi xem Hội-chợ, xin quá bộ vào xem các kiểu đồ đồng rất đẹp, rất theo kiểu mới.

Ở gian thứ 8. Tại Série D. Là những đồ của Fonderie Tonkinoise HOÀNG-XUÂN-LAN *chế-tạo.*

Cải chính. — Trong số báo ngày 8 décembre vừa rồi ở mục đăng các giải thưởng có in lầm tên *M. Ng.-thế-Chung* tức Chung-Ký. bán đồ khảm là Ng-văn-Chung. Vậy nay cải-chính lại cho đúng.

Ngạch tòa Sứ. — M. Vũ-Tảo, thư-ký thượng hạng hàng ba ngạch tòa Sứ tại Yên-báy, nay đổi vào nhà thương Hanoi thay M. Lưu-đình-Bảo thư-ký hạng ba.

Nghỉ hộ sản. — Mme Vũ-quỳnh-Phúc, trợ-giáo thực thụ hạng tám được nghỉ hộ sản hai tháng có lương, kể từ ngày 7 décembre 1923.

BẢN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội
Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0.10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0.20

Vì đi xa mà bán

Một cái xe ô-tô, 5 mã-lực, hiệu Citroën, kiểu 1923, dùng rất ít mà mới có 10 tháng, còn tốt lắm.

Hỏi tại : 75, Bd Gambetta.

3731

Mấy việc đấu giá. — Chiều hôm qua, hồi 4 giờ, sở Lục-lộ có đấu giá thầu mấy việc sau này :

1° Dựng một cái nhà gác để làm nhà học và một cái nhà chơi ở chỗ đất trường Brieux Hanoi Việc làm đáng 52.796 đồng 44.

Những người đến thầu bỏ như sau này :

MM. Nguyễn-đình-Giễn và Vũ-văn-Quỳnh bỏ hạ . . . . 9 %.
Société des Grands Travaux bỏ hạ. 14 %.
Trần-ngọc-Điển . . . » 16 %.
Vernault Gravreaud. » 16 %.
Aviat . . . . . » 18 %.

Vậy M. Aviat được tạm thầu.

2° Làm một cái nhà ở cho viên thầy thuốc thú-y ở Hải-dương Việc làm đáng 15. 694p. 26,

MM. Nguyễn-văn-Bình tức Nam bỏ tăng. . . . . 13 %.
Aviat » . . . . . 10 %.

Vậy M. Aviat được tạm thầu.

Ai-tín. — Bản quán được tin rằng cụ nhạc-mẫu ông Lê đức-Duy, thư-ký tòa Công-chính Hanoi vừa tạ thế tại Haiphong Năm nay cụ hưởng thọ 67 tuổi, chưa biết ngày nào làm lễ an táng. Xin có lời kính viếng cụ và chia buồn với ông Duy cùng quyến-thuộc.

Trộm trèo tường. Đêm mồng 9, kẻ trộm trèo tường vào nhà M. Taduy-Tư ở phố Bờ-hồ, cạy tủ lấy mất 85 đồng, 8 cái răng vàng, mấy đôi giầy và các đồ vật giá đáng 10 đồng. Sở Cẩm và sở đo người có đến khám thì còn thấy cả vết ngón tay kẻ trộm ở các đồ-đạc trong nhà.

Lạc con. — Tôi có một đứa con gái lên 10 tuổi đi xem Hội-chợ Hanoi lạc chiều hôm mồng 9 tây, mặt tròn, người mạnh mảnh, chít khăn vuông vải thâm tây, mặc áo nâu non mới, mặc quần nái.

Có ông bà nào bắt được xin cho tôi biết hay là mang lại nhà thì tôi cám ơn lắm lắm và xin hậu tạ.

Nguyễn-văn-Ngoạn
Buôn bán ở Yên-phụ
quả bóp cũ độ 20 thước tây.

3730

Mất chó. — Ai tìm thấy con chó nâu cái hãy còn non, lông trắng và đen của M. Renaud ở phố Hàm-long mới lạc thì đem đến sở Máy-đèn giá ông ấy, sẽ được thưởng.

3729

Cái nạn hàng ngày. — Chiều mồng 9 vừa rồi, hồi 4 giờ rưỡi, chiếc ô-tô số T. 1275 của M. Lomberger đốc-học trường Bảo-hộ và chiếc xe đạp của M. Ng-v-Bang, quản làng Hồ-khẩu (Hà-đông) đâm đi ở trên đường đê Parreau thì dụng phải nhau.

Người ngồi xe đạp bị thương ở đầu khi nâng dậy thì thấy bất tỉnh nhân sự, ông chủ xe ô-tô đã cho đưa ngay vào nhà thương để phục thuốc. Sổ cẩm đã phái người đến xét xem lối tại ai.

Mất tại Hội-chợ. — M. Phạm-xuân-Long ở hàng Buồm, số 35, trình sở Cẩm rằng mất lại Hội chợ một cái ví đa vàng đựng 192 đồng bạc và các giấy vật.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ hai, tức Một-các phụng lời chân phá rằng :

Chiếu nay đại được phòng của MONTÉS qui-ông, có chỉ-nên một thứ rượu bổ đã từng nay dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị gửi cho qui được phòng chế-ông để là thành-giả.

Khâm thử.

Savon Cadum

Savon tinh anh, như

SAVON CADUM

thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh da người.

Và lại savon này tiện lắm, gì người ta đúng nó lời cũng, không bỏ chúc nào, mà lại lấn giải bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là hai quan tiền Langsa.

2 f. 00

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Một số tiền thưởng rất hậu. Sở Mật-thám hứa rằng hễ ai khám-phá được việc ám-sát cô giáo Khách Ha-ka-Ling thì sẽ trọng thưởng năm trăm bạc. Cả M. Shan-Tai « tức tạ gọi là Thuận-Thái » cũng hứa thưởng một vạn bạc về việc ấy.

Vậy thì việc này chẳng những các nhà trinh-thám chuyên-môn thi nhau mà giật giải, mà đến cả các nhà mua bút xưa nay vẫn khua môi múa mỏ rằng khám-phá việc này việc khác cũng đua tài đề tranh lấy cái thưởng hiếm có này vậy.

Những ngôi mộ linh-tập tại nghĩa-địa tây. — Ngày thứ sáu 7 décembre 1923, hội-đồng thành-phố lại bàn đến việc bốc những ngôi mộ linh tập chôn ở nghĩa-địa p ố Hải-dương quá 20 năm nay. Tiểu hội-đồng công-chính bàn rằng : cứ theo tục-lệ của người bản-xứ thì không gì bằng hãy yết thị cho những nhà có người c ết tăng tại đấy biết lại mà nhận và bốc đem về quê quán của họ. Nếu quá hạn mà t ực không có ai nhận nhận đề thì bấy giờ thành p ố sẽ cho bốc rồi đem cất tản ở nghĩa-địa p ố Saint Etienne, theo n ư lời bàn của hội-đồng thành phố kỳ ngày 7 février 1918 mà quan Thống-sứ Bắc-kỳ đã duyệt y ngày 17 mars 1918. Cả hội-đồng đều công-thuận lẽ đó.

BẮC-NINH

Bắt được cướp. — Vào hồi 7 giờ rưỡi tối hôm 27 tháng mười ta vừa rồi tại làng Bát-tràng thuộc huyện Gia-lâm, có một bọn cướp chừng hai mươi tên, vào nhà Thị-Hiền tức là Mẫn, nhà khá chủ hồ hoán lên, may đâu có mấy người làng riềng chạy ra cứu. Hai bên đối địch với nhau rất là kịch liệt, thì một tên hung-phạm bị thương, bị bắt trói lại, còn thì chúng đều tản cả, sau hỏi ra tên bị thương đó là người làng Khoan-tế trước đã có đi lính mộ ở Pháp về.

Mong rằng quan trên sẽ xử trí cho tiệt những bọn ấy thì dân làng được nhờ ơn lắm lắm.

Trần-dưỡng-Liêm lại cảo

HÀ-NAM

Mông bổ. — M. Trần-văn-Hinh có bằng Sơ-học Pháp-Việt, mông bổ trợ-giáo tập-sự tại trường Pháp-Việt xã Ngô-khê.

Lạm dụng danh-hiệu. — Gần đây thấy lắm kẻ nhờ nhen thường hay lạm dụng danh-hiệu quá đáng để lòe đời, đi đâu cũng nghênh ngang như chưa phải là ông phán mà đã nhận là ông phán, chưa được làm quan đốc ngày nào mà cũng tự xưng là quan đốc thì có nên thẹn hay không. Ôi ! hữu xạ tự-nhiên-hương, can chi mà phải lên mặt, chẳng bỏ những người thức giả phải mỉm cười một cách chua cay ! T. lai cảo

THÁI-BÌNH

Ái tín. M. Hà-duy-Vân nguyên Bắc-kỳ nghị-viên tạ thế đêm hôm 30 tháng 10, đã cất đám hôm chủ nhật vừa rồi, tuy trời mưa mà bà con trong thành phố đi đưa đám cũng đông. M. Vân lúc sinh tiền là người hiền-lành, cho nên chúng bàn ai được tin ấy cũng thương tiếc. Nhân dịp buồn rầu này, có mấy lời viếng ông và chia buồn với qui quyến. T. lai cảo

BÌNH LIÊU (Hải-ninh)

Dì ghẻ con chồng. Nhân mới rồi ở phố kia có xảy ra một tấn thảm-kịch, làm cho khách qua đường ai cũng cũng ngậm ngùi cảm-động.

Số là có một à người Khách độ 13 tuổi lẻ, chẳng may cha mẹ mất sớm, còn à thì những dựa nương ngày tháng nhờ dì, không ngờ lại gặp phải dì-ghẻ lắt tay Tào-thị.

Một hôm không biết vì lẽ gì mà mụ đánh mắng à rất dữ đội ; hồi ra mới biết : « Vì mụ quá nghe lời dèm pha gì đấy mà đang tay đánh đập rất tàn nhẫn. Cực chẳng đã, trách duyên tôi phận, nên à mới dùng sức a-phiến toan bề quyên sinh. May lúc đó mụ biết ngay, liều trí bỏ lên thì có nhiều người đến cấp-cứu, dần dần đã thấy à hồi tỉnh.

Bình Sơn, H. lai cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Cướp đường. — Bản quán tiếp được bài sau này nhờ đăng báo :

Hôm 7 décembre mới đây người chủ bán rượu ở sở đại-bài làng Ngọc-đường, thuộc phủ Tĩnh-gia có giao cho tên đầy tớ là Thiệu một trăm năm mươi đồng bạc để sang Sung-mảng lấy rượu, song rượu khan không lấy được, phải mang bạc về, khi về qua làng Du-độ bị một bọn ba bốn đứa đón đánh lấy hết cả số bạc một trăm năm mươi đồng ấy. Việc ấy chủ đại-bài Ngọc-đường đã trình ông Thương-chính và quan phủ Tĩnh-gia, chừa biết sự thể sau ra làm sao.

QUẢNG BÌNH

Khôn tránh lưới trời. Kỳ báo mới rồi, bản-báo có đăng tin rằng một tên trọng-tù đi trốn, thì hiện nay đã nã trốc được rồi, và đã phát phối đi Lao-bảo. Tên này là một tên cường-đạo, trước kia đã nhiều lần can án và đã nhiều lần vượt ngục. Mỗi một khi nó đi trốn, khiến cho người đi bắt khốn khổ vì nó, khi thì nó ngồi trên ngọn cây cao, khi thì nó trốn trong bụi cỏ rậm, có khi nó lại nằm tận trong hang sâu ; nó chạy thật giỏi, lội cũng tài.

Nay bị phát phối ra nơi biên-viễn xa xôi, chắc không còn mong trốn tránh được nữa, thực đã đáng tội lắm.

Một tấn bi-kịch trong túp lều tranh. — Cứ như lời bẩm tỉnh của quan phủ Quảng-trạch vừa rồi : tại làng Vĩnh-lộc thuộc về phủ ấy, mới sảy ra cái án mạng rất thảm, khiến cho ai nghe thấy cũng phải ái ngại xót xa. Nguyên trong làng đó, có một bức tường gạch đã đổi-tệ, bỏ không lâu năm, một mụ ăn mày kia không có nhà ở, mới nhân cái tường ấy làm dựa vào mấy tấm tranh, để mấy mẹ con cùng nhau đoàn-tụ những lúc mưa nắng thất thường. Ngờ đâu một hôm, gặp phải trận phong-vũ bất kỳ, làm cho tường đổ nhà sập, chết mất một mẹ hai con, còn hai đứa nữa và một người ăn mày khác ở đậu cũng đều bị thương nặng cả. Ấy cũng vì cái khổ cảnh nó bó buộc người ta vào tử-địa, nghĩ thực đáng thương.

Khôn nạn thay cho cái thảm cảnh con mất mẹ của hai đứa cô-nhi kia, gặp phải cái gia biến tày đình, bây giờ bơ vơ ngơ ngẩn một mình không chỗ nương thân, lại phải đau ốm cực khổ nữa. Thương thay !

TỰ Ý MUỐN BÁN

Một miếng đất rộng 13,5 m2 có cái nhà một tầng, 3 salon mới chữa xong, và nhà bồi bếp, nhà để xe, vân vân.

Số nhà 25, Boulevard de Lagrée, Hanoi.

Ai muốn mua xin mới lại chơi số nhà 37, Rue de la Citadelle, Hanoi để nói truyện.

3752 Kính-cáo.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc : các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đánh bạ, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng dùng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

2017

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ bảy 11 décembre này

Phụng diễn lần thứ hai, tích :

ĐỨC ÔNG LỚN TUẤN CHANH

Bản hội vội diễn tích này, vì lần trước mới tám giờ tối đã hết cả chỗ ngồi, nhiều quý khách đi xem phải giờ về không. Lần này mời các ngài lại xem sớm cho khỏi nhỡ nhàng.

Tích hát hay !

Các con giống dạy (hệt như thực).

Cỏ lối Ông bu dẫn chim đuổi.

Có nhiều câu hát mới đại.

Bản về từ tối thứ hai 1 décembre

Tối thứ tư 12 décembre 1923

ĐỨC ÔNG LỚN TUẤN CHANH

(Liên hồi)

Phụng diễn lần thứ hai, cũng có các con giống và lối ông lại có thêm bốn giọng hát lạ.

Thổ-công đồi đòn, Thổ-địa bị can, thắng hề con đòi nói tạm.

Hôi này rất oai linh.

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là giữ i recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cùng các biên-lai lại để tiện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận sổ sẽ có biên-lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên

F. Pon. E. CHATAIGNEAU.

Y. M. GRENÉS.

2084.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có hàng cáo bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có làng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ.

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

ED. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Ta nên chú ý !

Độ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rõi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều dần dần ; và những bệnh này lại hay lây, nếu một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý !

Nên chú ý, thì làm thế nào ?

Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc :

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên này. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực thuốc nào hay hơn được nữa ; vì chính-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ này mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.

Thuốc này lại thần-hiệu đến cả chứa bệnh giang-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại : Hiệu Bảo-chế E. CHASSAGNE, 59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông sang.

3057

泰NAM-THÁI南

6, Quai Clémence au — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

3020 *Kính-cáo*

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY nói số 243

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 MẠC-TRỊNH kính cáo.

Số 7

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhà ngọc phun châu, khắp các quan trong toà Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng-văn tài-nữ » lấy làu lên chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỏn-hào xấc-láo thì được phép đề-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lạ-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nói xong, liền đứng dậy đưa nàng *Sơn-đại* vào cung. Các quan đại-thần tan về, còn *Sơn-hiền-nhân* thì lui ra ngoài ngọ-môn, cùng các nữ-tỳ đứng đợi. Mãi đến khi mặt trời đã gần xế bóng, mới thấy 4 viên nội-giám đem cỗ đồ thuồng-tứ ra rất nhiều. Lại có một viên nội-giám *Lưu-công* đưa nàng *Sơn-đại* ra. *Sơn-hiền-nhân* cùng nàng *Sơn-đại* làm lễ bái-tạ, rồi lần-lượt đi bộ lui ra ngoài cửa *Tây-hoa-môn*, bấy giờ mới bước chân lên kiệu.

Sơn-hiền-nhân bảo *Lưu-công* trở lại. *Lưu-công* nói :

Tôi vâng mệnh Hoành-thái-hậu và Thánh-thượng đưa tiểu-thư về tướng-phủ, khi nào nữa đường đã đám bỏ về.

Sơn-hiền-nhân nghe nói, liền mời lên kiệu ngồi, cũng về tướng-phủ. Bấy giờ hai bên về đường, người xem lại đông bọn trước. Khi tới tướng-phủ, kiệu *Sơn-đại* đi thẳng vào tận nhà trong, còn *Sơn-hiền-nhân* và *Lưu-công* thì xuống kiệu ở ngoài cửa. *Sơn-hiền-nhân* mời *Lưu-công* vào ngồi trong nhà khách, đúng lễ « Tân chủ » mà tiếp-đãi.

Khi uống trà xong, *Lưu-công* tươi cười mà rằng :

— Tiểu-thư đây nhỏ tuổi mà thông-minh thật là đời ! Chẳng những tài học của tiểu-thư được thánh-thượng khen-ngợi mà thôi, khi tiểu-thư vào triều-kiến Hoàng-thái-hậu thì Hoàng-hậu thì lại tới ung dung, rất hợp lễ tiết, tự-hồ một người đã quen việc, dẫu bọn phi-tần trong cung, cũng không được bằng. Tiểu-thư đối-đáp gọn-gàng minh-bạch như một bậc lão-nho đại-thần. Hoàng-thái-hậu và Hoàng-hậu đều tấm-tắc khen-ngợi, đã toan lưu ở chơi trong cung một đêm, nhưng thánh-thượng sợ tướng-công mong đợi, cho nên sai tôi đưa về phủ.

Sơn-hiền-nhân nói :

— Thánh-ân quảng-đại, khác nào như trời che đất chở, khiến cho tôi cảm-kích muôn vàn. Lại phiền cả tiên-sinh phải tiễn-đưa tới đây, không biết lấy chi mà báo ơn cho được, xin để đến hôm nào thư-thả, sửa chén rượu nhạt, mời tiên-sinh quá-bộ ra chơi, bấy giờ sẽ có chút vi-thành hậu-tạ.

Lưu-công cười mà đáp rằng :

— Tôi cũng tướng-công là chỗ vâng đi lại xưa nay, sao lại dùng những câu khách-thoại ấy. Tôi xin nói thẳng rượu chè tôi không thiết, tiền bạc tôi không tham, tôi chỉ muốn xin tiểu thư để cho tôi một bài thơ vào cái quạt, để làm của qui, còn cho gì tôi cũng không dám lấy vậy.

Sơn-hiền-nhân nói :

— Tiên-sinh đã muốn như vậy thì tôi xin vâng mệnh, sáng mai sẽ bảo tiện-nữ viết rồi đưa sang.

Lưu-công lại cười mà rằng :

Các đồ-vật khác, không khi nào dám cưỡng cầu, nhưng còn thơ văn, dẫu ngòi đợi đây mà lấy, tướng-công không hề chi. Tướng-công và tiểu-thư đã có lòng cho, đám xin cho ngay thì qui-hóa biết dường nào, khiến tôi khỏi phải mong-mỏi.

Sơn-hiền-nhân nghe nói, cười mà bảo các nữ-tỳ rằng :

— Các con vào bẩm với tiểu-thư, mau mau đề một bài thơ vào cái quạt rồi đưa ra để tặng tiên-sinh đây.

Lưu công với-vàng ngăn lại mà rằng :

— Khoan đã ! Bọn nội-giám chúng tôi thường hay chân-thật, vậy tôi xin nói thẳng một lời. Thơ-văn của tiểu-thư hay dở thế nào, tôi thật không hiểu, nhưng tôi thấy thánh-thượng qui trọng như thế, tất là hiếm có, cho nên tôi muốn xin một bài để làm của báu trấn-trạch. Dẫu thật hay giả, tôi quả không phân-biệt được nào. Nếu được bài thơ giả, không phải của tiểu-thư, hà chẳng mua cười với thiên-hạ. Tôi muốn rằng tiểu-thư viết cho ở trước mặt tôi, chứ viết ở nhà trong, rồi sai người đem ra thì lòng tôi không khỏi có chút nghi-hoặc. Chẳng hay tướng-công nghĩ thế nào ?

Sơn-hiền-nhân mỉm cười mà đáp rằng :

— Tiên-sinh đã có lòng nghi-hoặc như thế thì xin mời tiên-sinh cứ tới vào nhà trong.

Nói xong, đứng dậy mời *Lưu-công* vào. *Lưu-công* mừng rỡ mà rằng :

— Nếu vậy thì xin đa-tạ cái lòng ưu-ái của tướng-công.

Lưu-công đứng dậy, theo *Sơn-hiền-nhân* vào nhà trong, để xin nàng *Sơn-đại* đề cho một bài thơ vào cái quạt.

HỒI THỨ III

Sơn-hiền-nhân thấy *Lưu công* muốn xin nàng *Sơn-đại* đề cho một bài thơ ở trước mặt hắn, chối-từ không tiện, mới phải đứng dậy mời vào nhà trong.

Khi vào tới nhà trong, *Sơn-hiền-nhân* mới *Lưu-công* ngồi, rồi nhất-diện sai các nữ-tỳ đi gọi tiểu thư ; nhất-diện sai người nhà lấy một cái quạt và các thứ văn-phòng tứ bảo ra bày sẵn tại đấy.

Nguyên nàng *Sơn-đại* hấy giờ vẫn chưa thay áo, đang đứng ở trong phòng, thuật chuyện triều-kiến trong cung để thân-mẫu là *La* phu-nhân nghe. Bỗng thấy nữ-tỳ vào bẩm có nội-giám *Lưu-công* xin để cho một bài thơ vào cái quạt.

Nàng *Sơn-đại* tấm-tỉm cười mà bảo rằng :

— Hắn là một viên nội-giám, còn biết chữ-nghĩa gì mà cũng xin ta đề thơ !

La phu-nhân nói :

+ *Lưu* nội-giám dẫu không biết chữ, nhưng hắn phụng chỉ đưa tiễn con về đây, nếu con khinh-bỉ hắn, tức là tiết-mạn triều-đình đó.

Nàng *Sơn-đại* nói :

— Thân-mẫu dạy chi-phải ! để con xin ra.

Nói xong, liền đứng dạy theo nữ-tỳ ra chào *Lưu-công*. *Sơn-hiền-nhân* bảo nàng *Sơn-đại* rằng :

— Ta gọi con ra đây, không có việc chi khác cả, chỉ vì *Lưu* tiên-sinh đây muốn con đề một bài thơ vào cái quạt đó.

Nàng *Sơn-đại* chưa kịp trả lời thì *Lưu công* liền nói :

— Tôi phụng thánh-chỉ đưa tiểu-thư ra đây, cũng là một việc hiếm có, tướng-công toan đem lễ-vật thân tặng cho tôi. Nhưng tôi thiết-tưởng lễ-vật chẳng thiếu gì, chỉ có thơ-văn của tiểu-thư, mới thật đáng qui, cho nên tôi không xin lễ-vật, mà muốn xin tiểu-thư đề cho một bài thơ vào cái quạt. Tướng-công đã bằng lòng rồi, tiểu-thư chớ nên từ-chối.

Nàng *Sơn-đại* nói :

— Đề cũng không khó gì, chỉ sợ đề không được hay, tiên-sinh lại cười mà thôi.

Lưu-công nói :

— Thánh-thượng xem thấy thơ-văn của tiểu thư, còn tấm-tắc khen-ngợi, huống chi tôi đây có dám cười. sao tiểu thư lại nói khiêm tốn quá như thế. (*Còn nữa*)

防海內河

正號泰金獅名茶子

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tàu Ô-long, Liên-tâm, Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là **KIM-THÁI** số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, đã được nhiều quý-khách ngợi khen chè của bản-hiệu thật là hảo hạng, uống rất thơm, vì bản hiệu được nhiều quý-khách có lòng tin đến mua nhiều cho.

Vậy bản-hiệu mở thêm một hiệu tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3, để tiện cho Quý-khách lại mua, và nhân buổi đầu bán ở Hanoi, bản-hiệu có tặng thêm trong một tháng kể từ ngày 19 tháng 10 ta, các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thơ đến hiệu mua từ 1 gói 2 lạng trở lên thì bản-hiệu xin tặng riêng một gói chè rất quí ở bản-hiệu để đa tạ các ngài đã có lòng nhiệt-thành với bản-hiệu, sau này xin quý-khách có mua chè, nên nhận kỹ các hiệu chè của bản-hiệu như sau này:

KIM-THÁI hiệu sư-tử; **CÔNG-THÁI** hiệu kỳ-lân và **LÂM-MẬU**, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

Xin nhận cho kỹ, kẻo mua lầm chè hiệu khác thì sẽ sai như lời bản-hiệu đã nói ở trên, các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

代行年本
理苑實隨
街真國在
各等價
元三盒海
獅號運防
泰以近華
金利駛人
有獲名街
獅贈今壹
子君百
標牌四
茶賣夫十
為各店號
能單在開
省河張
有內多

KIM-THÁI

Haiphong, phố Khách, số 140 — Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM

THUỐC HIỆU LÀ

ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

Của ông Lorroy ở DIJILLE

Từ lâu người nào cũng biết thuốc ELIXIR của ông Lorroy ở Dijille là thuốc bổ và trị đàm hay hơn hết. Trong vòng 11 VI. đau nặng THẬT TIN, MẤT NGỦ, BỊNH HẾT VÔ DẠ, hoặc CHÓI CÒN, GHÉ, CHỐC NGOÀI DA và bịnh nổi TRONG LÀ TRONG BỤNG. Ấy là một thứ THUỐC XỔ rất hay và rất hiệu nghiệm làm cho NƯỚT RA TINH KHIẾT. Những bịnh giang-mai, bạch-bịnh, MẤT phải uống cũng rất hay lắm.

Bởi vì thuốc ấy đã được nhà nước chứng chỉ cho ông Lorroy được quyền bán thuốc ấy khắp cả Đông-Pháp. Ông Lorroy ở Dijille đã được nhà nước thưởng Bắc-Tinh Bội-Tinh.

Lại có một thứ

THUỐC HOÀN XỔ

Bổ và trị đàm hay hơn các thứ thuốc khác.

Chớ có thứ thuốc nào mà nói rằng cũng như thuốc ELIXIR của ông Lorroy ở Dijille, thì chớ có tin, vì thuốc ấy không có hiệu nghiệm như thuốc ELIXIR của ông Lorroy ở Dijille.

Thuốc ấy có bán khắp cả Đông-Pháp và tại các tiệm thuốc lớn.

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mới khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chủ nhà máy giêm Hanoi, giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Chuong-Quay-Lam, 26, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, để lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thỏa khả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VỌ-SUNE
Chủ-hiệu Đồng-xương-Long
Đại cơ-khí xưởng Hanoi
N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ lám giờ sáng.

BÁN ĐỒN-ĐIỀN

Một cái đồn-điền rộng 650 mẫu tây muốn bán.

Hỏi lại số 54, Phố Strasbourg, Haiphong.

3726

TRONG KỲ HỘI-CHỢ

Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc-biệt về thứ rượu **TONIQUE TONKINOIS** *mỗi chai chỉ có 2$10 — Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.*

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS

54, Phố Trạng-tiền, Hanoi

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lận và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại. Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

2682

SẮP MỞ

Ba

PACHOD Frères & Cie LYON

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

京東行內河街蒲門館人甘牌

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, sứ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh sảo, thứa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các quí-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đến bản hiệu cũng xin nhất luật đối đãi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi,

6633

Nếu ai ho

CẢM và HO

Nếu ai sợ HƯ PHỔI

thì phải LO MÀ ĐỪ MÌNH

thì phải uống

La SOLUTION PAUTAUBERGE

là một vị THUỐC TRỪNG ĐỘC HAY và BỔ RẤT HIỆU

Dùng để chữa bịnh đàn nhiều mới chừa

NGỪA BỊNH HAY HƠN LÀ CHỮA

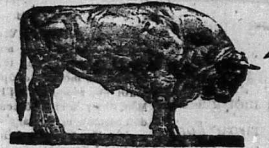
L. PAUTAUBERGE, 10, Rue de Constantinople, Paris et toutes Pharmacies

THUỐC

MUSCULOSINE BYLA

VITAMINÉE

LÀ NƯỚC THỊT NGUYÊN CHẤT NẤU ĐẶC LẠI

Là một thứ thuốc bổ rất mạnh

TRONG

NHỮNG KHI GÂN CỐT SUY-NHƯỢC,

NHỮNG LÚC THAO-LUYỆN MÀ MỆT NHỌC,

HOẶC NHỮNG LÚC MẮC BỆNH MỚI KHỎI

Thân-thể khang-thái

Sức-lực cường-kiện

Ets ETABLISSEMENTS BYLA 26 AVENUE DE L'OBSERVATOIRE, PARIS FRANCE

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酷補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Mỗi ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每晚午各啦每各啦沒喊疆敦暖粥

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31 phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi

2099

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi: 30$00

Hạng nhì ta may đi: 20$00

Trả con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI RẬN — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.

Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giấy thếp trước 2 ngày.

Nên đi ngay kẻo mưa đến không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

AUTO-POSTALE

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Thứ tư đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé nghỉ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek rước kịp tàu thủy lên Vientiane.

Ở Thakhek về. — Sáng chủ nhật chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé nghỉ. Sang hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách và có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hoả 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-dơn của Crédit Foncier, đã rút số 49 hoàn lại (Obligation Foncière à lots). Lần mua phải nộp ngày 30 quan, sẽ thu 17 tháng mỗi tháng nộp 30 quan, theo như lệ định trong loại. (Như vậy mỗi ngày đi đánh mấy xu, số thì trở nên giàu có được).

Rồi nộp nốn lần đến là được ngay cái số trái-dơn mà sòng mình được quyền xổ-số, như là mình đã nộp hết thảy rồi vậy, và đến lúc trái-dơn trúng số về là mình được lĩnh nguyên cả tiền lẫn lẫy. Mỗi trái-dơn trước sau thế nào trúng một số to lắm cũng từ 10.000 cho xuống đến 1.500 quan, không số thì cũng được hoàn lại là 400 quan. Mỗi năm có bốn lần rút số, hơn 1 triệu lô.

Như vậy mua trái-dơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LÔ SAU NÀY:

100 lô.	500.000 quan		200 lô.	5.000 quan	
100 lô.	100.000 —		1.520 lô.	2.000 —	
200 lô.	100.000 —		12.200 lô.	1.500 —	
200 lô.	10.000 —		1.780.500 trái đơn hoàn lại liền 400 —		

Người có chắc-chắn nguyên cả cước nợ số tiền các phần sau số trái-dơn sẽ ra mà rước

Cần lô được lĩnh nguyên tiền, không phải cứ phải lần sau số. Mỗi lần rút số số nhân được một số bằng số số mà đem trúng số, không phải trở nên. Các số là trong bảng kỳ đúng với số trái-dơn đã tại nhà ngân hàng, nên nhà số trái đơn, ai mà đến xem được, làm như điều khoản trong bản luật riêng ngày 12 Mars 1906. Bản luật ấy là một bản luật bảo chứng, giữ gìn cho nên nhỏ và trái đơn, không có điều gì phải nghi ngờ cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 15 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn đợi rút cước rồi số lô ấy thì gửi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cải vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới dau khỏi được phục sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh một nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

HIỆU GUIGNEAUD FRÈRES

HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

Xin mời quý-khách đến thăm gian hàng của bản-hiệu ở Hội-Chợ Hà-nội,

GIAN SỐ 13 — GIẢY A

Quý-khách đến xem đồ sẽ thấy bầy các thứ thuốc chế một cách cẩn-thận nên tốt hơn hết các thứ thuốc khác về loại ấy.

Quý-khách sẽ thấy các bộ đồ bào-chế dùng để đem đi hộ thân ở các nơi xa xôi hiểu lánh, các chi-dụng dùng trong việc mổ-trích, các thứ chai lọ dùng trong các việc thí-nghiệm.

Có cả sách ca-ta-lô, để kính tặng quý-khách, xin quý-khách hỏi lấy để xem cho tiện.

Trong vòng kỳ Hội-chợ này, qui-khách nào, khi đến mua hàng mà có đem theo một cái bông mua hàng do gian số 13, giảy A của bản-hiệu biếu, thì xin lĩnh rút giá hàng xuống 5 phần trăm (5 %).

Hiệu Bào chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)